

Sygn. akt I ACa 27/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Waldemar Kryślak /spr./
Sędziowie:	SSA Elżbieta Fijałkowska SSA Małgorzata Gulczyńska
Protokolant:	st.sekr.sądowy Agnieszka Paulus

po rozpoznaniu w dniu 28 marca 2013 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **B. D.**

przeciwko **Towarzystwu (...) - Spółce Akcyjnej**

w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu, XIII Wydział Cywilny z siedzibą

w Lesznie

z dnia 22 października 2012 r., sygn. akt XIII C 400/11

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2 w ten sposób, że początkowy termin płatności odsetek ustawowych od zasądzonej w punkcie 1 sumy 90.000 zł określa na dzień 20 marca 2011 r.,

II. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 983 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych i kwotę 1800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

/-/ M. Gulczyńska /-/ W. Kryślak /-/ E. Fijałkowska

Sygn. akt I ACa 27/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 22 października 2012 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu - Ośrodek Zamiejscowy w Lesznie, z poszukiwanej pozwem przez powódkę B. D. kwoty 180.000 zł, obejmującej obok roszczenia odszkodowawczego

żądanie zadośćuczynienia za krzywdę związaną ze śmiercią jej rodziców w wysokości po 60.000 zł oraz związaną ze śmiercią jej siostry w wysokości 35.000 zł, zasądził na jej rzecz od pozwanego ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej pracodawcy sprawcy szkody Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. sumę łączną zadośćuczynienia w wysokości 90.000,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku, natomiast w pozostałym zakresie powództwo oddalił i orzekł o kosztach procesu.

Sąd ten ustalił w motywach rozstrzygnięcia, że w dniu 17 listopada 2006 r. na strzeżonym przejeździe kolejowym w G., w gminie B., wskutek przedwczesnego otworzenia przez dyżurnego ruchu, będącego pracownikiem ubezpieczonego od odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorstwa (...) S.A. z siedzibą w W., bariery na przejeździe kolejowym, uniemożliwiającej pojazdowi drogowemu przejazd przez torowisko, doszło do zderzenia pociągu z wjeżdżającym na przejazd samochodem osobowym kierowanym przez ojca powódki S. M.. Pasażerkami samochodu były matka powódki M. M. i siostra powódki K. M.. W wyniku zderzenia wszystkie osoby podróżujące samochodem odniosły wielonarządowe obrażenia ciała powodujące ich nagły i gwałtowny zgon. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Rawiczu z dnia 15 maja 2008 r. wydanym w sprawie o sygn. akt II K 55/07, zmienionym następnie wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 14 października 2008 r. o sygn. akt. IV Ka 1296/08 sprawca szkody R. B. uznany został winnym popełnienia przestępstwa z art. 177 § 1 k.k. i art. 177 § 2 k.k. oraz art. 174 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. i skazany na karę 2 lat pozbawienia wolności. Ubezpieczycielem odpowiedzialności cywilnej pracodawcy sprawcy zdarzenia było pozwane towarzystwo ubezpieczeń.

Powódka w chwili wypadku miała 31 lat i prowadziła odrębne od zmarłych rodziców i siostry gospodarstwo domowe razem z mężem i dwójką córek. Utrzymywała bliskie relacje ze zmarłymi rodzicami i siostrą, widując się z nimi przynajmniej dwa razy w tygodniu. Nadto u jej rodziców część wakacji spędzały jej dzieci. Rodzice powódki nie pomagali jej materialnie, to ona starała się ich w miarę możliwości wspierać finansowo. Śmierć osób najbliższych, jak również okoliczności tej śmierci, spowodowały u powódki wystąpienie zaburzeń psychicznych, które uniemożliwiły jej normalne funkcjonowanie. Konieczna okazała się opieka psychologa oraz stosowanie leków antydepresyjnych. Nie ponosiła wydatków związanych z pomocą udzielaną jej przez psychologa w ramach zabezpieczenia społecznego. U powódki występowały objawy depresyjne typowe dla reakcji żałoby, które w początkowej fazie dezorganizowały jej funkcjonowanie we wszystkich obszarach aktywności życiowej. Z czasem stan zdrowia pokrzywdzonej uległ poprawie i powróciła ona do obowiązków dnia codziennego, jednak ciągle nie była w stanie świadczyć pracy w sposób zgodny z oczekiwaniami pracodawcy. Chciała się z tego powodu zwolnić z pracy, w celu jednak umożliwienia jej otrzymania zasiłku dla bezrobotnych ostatecznie to pracodawca wypowiedział jej stosunek pracy. Po okresie 6 miesięcy powódka zatrudniła się u kolejnego pracodawcy na czas oznaczony za wynagrodzeniem rzędu 1.000 – 1.100 zł miesięcznie, umowa ta jednak nie została z nią przedłużona na dalszy okres.

Obecnie powódka wykazuje miernie zaznaczone objawy zaburzeń adaptacyjnych typu depresyjnego. Nie korzysta z pomocy psychologa, sporadycznie zażywa lek uspokajający o nazwie (...) oraz leki ziołowe. W piśmie z dnia 3 listopada 2008 r. wezwała pracodawcę sprawcy wypadku o zapłatę sumy 90.000,00 zł. odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej. W odpowiedzi pozwany wezwał powódkę do dostarczenia informacji i materiałów dla udokumentowania szkody. Pozwana jeszcze dwukrotnie zwracała do powódki o wykazanie szkody, po czym w związku z brakiem odpowiedzi, w piśmie z dnia 30 grudnia 2009 r. odmówiła jej wypłaty świadczenia objętego ubezpieczeniem.

W kolejnym piśmie z dnia 9 lutego 2011 r. powódka ponownie wezwała pozwanego do zapłaty sumy 60.000,00 zł odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej oraz sumy łącznej 150.000,00 zł zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w wyniku śmierci rodziców i siostry, jej żądania uznane jednak zostały za prawnie bezpodstawne.

Biorąc pod uwagę całokształt okoliczności mających wpływ na rozmiar doznanej krzywdy, a przede wszystkim stopień i czas trwania cierpień psychicznych u powódki po stracie bliskich jej osób, silne więzi rodzinne łączące ją z zmarłymi rodzicami i siostrą, utratę przez nią wsparcia ze strony najbliższych członków rodziny, a także tragiczne okoliczności wypadku i aktualne społeczne stosunki majątkowe, na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. Sąd Okręgowy przyznał jej zadośćuczynienie od pozwanego ubezpieczyciela zwierzchnika sprawcy szkody za krzywdę doznaną w wyniku śmierci rodziców M. M. i S. M. w wysokości po 40.000 zł, a w wyniku śmierci siostry K. M. w wysokości

30.000 zł. Przyjmując przyczynienie się kierującego pojazdem ojca powódki S. M. do powstania szkody w wyniku niezachowania należytej ostrożności i wjazd na torowisko pomimo, że roгатki nie były do końca podniesione, Sąd pierwszej instancji kwotę należną z tytułu zadośćuczynienia za jego śmierć obniżył o połowę. Dalej zaś idące żądania z tytułu zadośćuczynienia oddalił, uznając je za wygórowane.

O odsetkach od zasądzonej łącznej sumy 90.000 zł zadośćuczynienia Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c., uznając jednak, że ustalenie wysokości zadośćuczynienia według stanu rzeczy istniejącego w chwili wyrokowania, uzasadnia zasądzenie odsetek ustawowych od przyznanego świadczenia dopiero od uprawomocnienia się wyroku, stąd w pozostałej części w tym zakresie powództwo oddalił.

W apelacji od powyższego wyroku, zaskarżonego w części oddalającej powództwo w zakresie odsetek ustawowych od zasądzonej sumy zadośćuczynienia, powódka domagała się jego zmiany i zasądzenia odsetek od przyznanej jej sumy zadośćuczynienia od dnia 20 marca 2011 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenia zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Zarzuciła naruszenie przepisów art. 363 § 2 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że rozmiar krzywdy i wysokość należnego jej zadośćuczynienia mogła zostać i została określona dopiero na dzień wyrokowania; art. 455 k.c. przez jego niezastosowanie i uznanie, że wezwanie pozwanego do zapłaty zadośćuczynienia nie doprowadziło do wymagalności jej roszczeń w tym zakresie; art. 361 § 2 k.c. przez pozbawienie jej rekompensaty za opóźnione otrzymanie świadczenia, a także art. 481 k.c. w zw. z art. 445 k.c. i art. 817 k.c. oraz art. 14 § 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od powódki zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powódki zasługiwała na uwzględnienie. Nie sposób bowiem podzielić oceny Sądu pierwszej instancji, że skoro sąd ustala wysokość zadośćuczynienia według stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy, to dopiero od uprawomocnienia się wyroku zasądzającego zadośćuczynienie pozwany pozostaje w opóźnieniu z jego zapłatą. Wyrok zasądzający zadośćuczynienie nie ma charakteru orzeczenia kształtującego treść stosunku prawnego, czy orzeczenia waloryzującego wysokość należnego powodowi świadczenia. Trafnie zarzuca skarżąca, że jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, to dłużnik powinien spełnić świadczenie niezwłocznie po wezwaniu (art. 455 k.c.). W wypadku opóźnienia dłużnika wierzyciel jest uprawniony do odsetek od nieterminowo spełnionego świadczenia pieniężnego i roszczenie o zadośćuczynienie nie podlega w tym zakresie odrębnym regułom. Jeżeli zatem strona pozwana w piśmie pełnomocnika powódki z dnia 9 lutego 2011 roku została wezwana do zapłaty zadośćuczynienia w łącznej wysokości 150.000 zł za naruszenie przez sprawcę wypadku dobra osobistego w postaci więzi rodzinnej, a w odpowiedzi pisemnej z dnia 11 marca 2011 roku odmówiła spełnienia świadczenia z tego tytułu jako nienależnego w stosunku do zdarzeń powstałych przed wejściem w życie z dniem 3 sierpnia 2008 roku przepisu art. 446 § 4 k.c., to zasadnie zarzuciła skarżąca, że przez nieuzasadnioną odmowę świadczenia pozwany popadł w opóźnienie uzasadniające zgodnie z art. 481 § 1 k.c. żądanie odsetek.

Z tych względów przyjmując ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji za własne i wystarczające do rozstrzygnięcia, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że początkowy termin płatności odsetek ustawowych od zasądzonej sumy zadośćuczynienia określił na dzień 20 marca 2011 r.

Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. w zw. z art. 98 § 3 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. powódce należał się zwrot od przeciwnika kosztów postępowania odwoławczego obejmujących koszty zastępstwa procesowego w kwocie 1.800 zł, ustalone na podstawie § 2 ust. 1, § 6 pkt 5 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1349) i opłatę od apelacji w wysokości 983 zł.

/-/ M. Gulczyńska /-/ W. Kryślak /-/ E. Fijałkowska